

Wim Distelmans: ‘Ik begrijp niet waarom psychiater en huisarts zich moeten verantwoorden’

22/01/2020 om 18:04 door [Jorn Van Thillo](#)



Veel persbelangstelling voor Wim Distelmans. Foto: Frank Bahnmueller

Professor Wim Distelmans begrijpt niet waarom de adviserende artsen terechtstaan op het euthanasieproces in Gent, omdat hun advies niet bindend is. En er was ook een incident met Fernand Keuleneer, de advocaat van de burgerlijke partij.

Distelmans is palliatief arts en is ook de voorzitter van de federale evaluatiecommissie euthanasie, die het dossier van Tine Nys unaniem heeft goedgekeurd.

‘Een paar dagen voor de euthanasie heeft de vader van Tine Nys mij redelijk overstuur gecontacteerd’, getuigde Distelmans. ‘Hij vroeg me of alles volgens de wet zou verlopen.’

Aangezien Distelmans de zaak niet kende, nam hij contact op met de psychiater die nu op de beschuldigdenbank zit. Hij kende haar van de Leif-opleiding, bedoeld om artsen op te leiden rond levenseindeproblematieken. ‘Ze bevestigde dat de zaak naar

haar einde toeging en dat er een polemiek was met de familie', getuigt Distelmans. 'Ze had bij Tine aangedrongen om de familie toch te informeren, ook al wilde ze dat niet. Ze zei me dat alle voorwaarden van de wet waren vervuld.'

Enkele maanden later, na de euthanasie, nam de zus van Tine contact op met Distelmans 'met de vraag of het registratiedocument was toegekomen.' Hij kon dat niet bevestigen aangezien de commissie die anoniem bekijkt. 'Nog later begreep ik dat er veel polemiek was rond de uitvoering van de euthanasie van Tine Nys. Ik heb dan voorgesteld om te bemiddelen en beide partijen rond de tafel te brengen.'

Dovemansgesprek

Dat gesprek was volgens hem een soort van dovemansgesprek. 'Ik kan me de inhoud van het gesprek niet meer goed herinneren. De teneur is dat de artsen, onder wie mezelf, probeerden het ondraaglijk lijden en de ongeneeslijkheid over te brengen naar familie toe, en dat familie gefocust was op wettelijke voorwaarden van euthanasie. We zijn vrij snel uit elkaar gegaan zonder verzoening, of elkaar te begrijpen.'

Een jurylid vroeg of Tine Nys nog palliatief behandeld kon worden. 'Ik ken de details niet. Maar ASS (*autisme, red.*) is ongeneeslijk, en ze had al twintig jaar borderline-problematiek. Ik kan aannemen dat er nog palliatieve mogelijkheden waren, maar zij kan zeggen: "ik wil niet meer".'

Joris Van Cauter, de advocaat van de ouders, las een mail voor die een zus van Tine naar Distelmans had gestuurd op de ochtend van de dag dat de commissie het dossier bekeek. 'Het is voor ons zeer onduidelijk hoe het eraan toeging met het verzamelen van de nodige handtekeningen', stond in die mail. 'We begrepen van Tine dat dat niet eenvoudig was. (...) We vreesden die handtekeningen maandenlang. We hoopten dat haar euthanasieaanvraag niet rond zou geraken, omdat we haar wilden helpen. (...)'

Zowel het openbaar ministerie als de burgerlijke partijen stelden ook dat Distelmans zich had moeten terugtrekken als voorzitter van de euthanasiecommissie omdat hij betrokken partij was. Bovendien waren de documenten op basis waarvan de euthanasiecommissie moest oordelen niet zo anoniem volgens hen. Meester Van Cauter liet daarop het registratiedocument projecteren in de zaal. Daarin werd verschillende keren de naam 'Tine' en ook de familienaam van de psychiater vermeld. 'Dat kreeg u te zien na al die contacten. Daarvan zei u dat u op basis daarvan niet wist over welke casus het ging. Bevestigt u dat?'

‘Ik zei “de commissie”, hé’, reageerde Distelmans. ‘Waarschijnlijk hebben we dan een brief geschreven naar de arts om zulke gevallen te vermijden. Met of zonder die brief werd dit goedgekeurd.’ Hij bevestigt dat hij mee heeft beslist. ‘Ik ben maar een van de zestien leden.’

De burgerlijke partijen vielen ook over de conclusie van de huisarts van Tine in het document: ‘Ik sta achter haar beslissing, als arts en vriend van mijn patiënte, maar ik betreur haar beslissing ook.’ Dat vinden ze geen duidelijk advies om een euthanasie uit te voeren. In een telefoongesprek met de psychiater had Distelmans voor de euthanasie bevestigd dat het voldoende was. ‘Als je uit de conclusie kunt opmaken dat de arts impliciet zegt dat de voorwaarden van de wet vervuld zijn, dan neem ik aan dat dat zo is’, zei hij op het proces.

Was huisarts onafhankelijk?

De burgerlijke partijen en de procureur-generaal vroegen zich ook af of de huisarts van Tine wel als onafhankelijk kan beschouwd worden. En of dat geen onregelmatigheid was, want ze was toch jarenlang bij hem in behandeling? ‘Tine Nys was niet in behandeling bij de huisarts voor haar levenseinde’, reageerde Distelmans.

De professor wees voordien al op een aantal onduidelijkheden in de wetgeving. Zo is een ‘onafhankelijke arts’ niet gedefinieerd. Dat de commissie pas achteraf zaken evalueert, vindt hij niet problematisch. ‘Artsen doen aan autocontrole. Een arts gaat op voorhand bekijken aan welke voorwaarden de patiënt voldoet. Bij niet-terminaal lijden moeten nog twee artsen dat beoordelen. Zeggen dat controle pas achteraf komt, is kort door de bocht.’

‘Wat is dan het nut van de commissie? Het is maatschappelijk belangrijk dat er achteraf nog eens wordt bekeken of alle voorwaarden vervuld zijn. Anders zouden we artsen die niet meer alle grondvoorwaarden volgen ook niet meer kunnen wijzen op fouten, zoals foute producten die gebruikt worden. Dankzij die controle kunnen we die artsen informeren.’

Hij wees erop dat de adviezen van de artsen niet bindend zijn. ‘Maar welke arts gaat euthanasie uitvoeren als de grondvoorwaarden niet vervuld zijn? Dat betekent niet dat er geen negatieve adviezen bestaan. Maar dat is dan meer een kwestie van appreciatie over de resterende mogelijkheden van palliatieve zorg. Nogmaals: de patiënt kan die weigeren.’

Jef Vermassen, de advocaat van de psychiater, zei dat in de wet niets staat of de adviserende artsen al dan niet strafbaar zouden zijn als ze de wet niet naleven. Distelmans beaamde: ‘Omdat het advies niet bindend is, begrijp ik niet waarom de twee artsen zich moeten verantwoorden.’

Walter Van Steenbrugge, advocaat van de uitvoerende arts, liet weten dat hij een prejudiciële vraag voorbereidt over de onduidelijkheid van de euthanasiewetgeving.

‘Verschil in visie’

Professor Distelmans bevestigde dat hij een tijdlang met de psychiater van Tine heeft samengewerkt, een samenwerking die ontstond na haar dood. Na een jaar of vijf is er ‘een verschil in visie’ ontstaan. ‘Maar dat had niets met deze zaak te maken.’

‘De psychiater verwees soms ter goeder trouw patiënten naar ons, het UZ Brussel, die euthanasie wensten en ook orgaandonatie wilden doen. De patiënten dachten dat het louter een administratieve aangelegenheid was, maar wij voeren geen euthanasie uit op mensen die we niet kennen. Dan waren ze overstuur dat we opnieuw een traject opstartten. Dat probleem bleef zich herhalen. Uiteindelijk heb ik een formele brief gestuurd om geen patiënten meer door te verwijzen.’